

דפים יד – טו

כה. מה דין הולכת הדם והזאתו באופנים הבאים?

- א. הולכה שלא ברגל.
- ב. הושיט הכשר את הדם ונתנו לפסול להוליכו.
- ג. נשפך הדם מן הכלי על הרצפה ואספו.
- ד. הוליך זר והחזיר, ושוב הוליכו הכהן.
- ה. הוליכו כהן והחזיר, וחזר והוליכו זר.
- ו. הוליך בכיוון נגדי למזבח – וחשב מחשבת פסול.
- ז. הוליך בכיוון נגדי והחזיר לכיוון המזבח במחשבת פסול.
- ח. הושתת היד כדי להזות הדם, שנעשתה במחשבת שלא לשמה.
- ט. היה מזה, וכשיצא הדם מתחת ידו קודם שהגיע למזבח חשב מחשבת פסול.
- י. היה מזה, ונקטעה ידו עד שלא הגיע דם לאויר המזבח.

א. עולא בשם ר' יוחנן אמר: הולכה שלא ברגל – לא שמה הולכה, שאין 'הולכה' אלא אם זו ברגליו, ואפילו מעט. אבל אם לא הוליך ברגליו כלל, כגון ששחט קרוב למזבח והושיט הדם בידו כשגופו עומד, או נמסר הדם מכהן לכהן עד המזבח ללא הליכה – הרי חיסר עבודה ומעכב בכפרה. וכן לאידך גיסא, המוליך שלא ברגל בפסול מחשבה או זרות – לא פסל.

בהעברת הדם מכהן לכהן שצריך שינודו קצת, יש אומרים שכולם נדים (ע' לקוטי הלכות פסחים סד). ואולם בראשונים מ' שאפילו אם כהן אחד בלבד ינוד – די (עפ"י רבנו יהונתן ומאירי שם ועוד). יש מי שצדד לחדש בדעת הרמב"ם שלפי המסקנא אם שחט סמוך למזבח באופן שאין צורך בהליכה ברגל, או אם שחט בריחוק אבל מסר לחברו וחברו לחברו – הרי זו הולכה כשרה. ורק אם זרק ממרחק אינה 'הליכה' מפני ששינה מן הדרך (ובת תורה).
נסתפקו בגמרא בהולכה שלא ברגל, האם אפשר לתקן ע"י החזרת הדם והולכתו ברגל. ופשטו ממשמעות דברי רבי יוחנן שאין לו תקנה. והשיבו על כך מדברי המשנה.
וקיימא לן שיש תקנה ע"י החזרה והולכה ברגל.

ב. קבל הכשר ונתן לפסול; כיון שנוקטים הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה, הרי הושתת הכשר לפסול אינה הולכה, וצריך להחזיר הדם לכשר, למקומו הראשון, ולהוליכו שוב. [ומשמע בגמרא שאם שמה הולכה, אין צריך להחזיר הדם אלא בא הכשר אל הפסול ומקבל ממנו את הדם ומקריבו למזבח].
ולפי מה שצדדו שהולכה שלא ברגל אין לה תקנה – הרי נפסל הדם בהושתה לפסול. מלבד אם הפסול עמד בכיוון נגדי מהמזבח, שאז הושתה לו לא פסלה.

ג. נשפך הדם מן הכלי על הרצפה ואספו – כשר. [ולפי מה שרצו לומר בתחילה שהולכה שלא ברגל אין לה תקנה, אין כשר אלא אם לא נתקרב הדם למזבח בשעה שנשפך, כגון שנשפך במקום מדרון ונזל לכיוון הנגדי, או שהיה הדם סמיך ולא נתפשט ממקום שפיכתו או שנשפך לגומא].

ד. הוליכו זר, נחלקו בני רבי חייה ורבי ינאי האם יש תקנה עתה ע"י החזרה והולכת כהן, אם לאו.
פסק הרמב"ם (פסולי המוקדשין א,כו) שפסול ואין לו תקנה.

ה. הוליכו כהן והחזירו וחזר והוליכו זר; רב שימי בר אשי רצה לתלות שאלה זו בנידון הקודם – האם ההליכה הראשונה היא הקובעת או האחרונה. ורבא אמר שכאן לדעת הכל פסול, הואיל ולאחר שהרחיקו הלא צריך להביאו, הלכך אם הוליכו עתה זר – פסול. וסברא זו, רצו לתלותה במחלוקת רבי אליעזר ורבנן במהלך במקום שאין צריך להלך. אולם אביי הוכיח מברייתא שלדברי הכל נחשבת ההולכה שלאחר ההחזרה הילוך הנצרך, הלכך פוסל. (וכן פסק הרמב"ם).

ו. הוליך את הדם לצד חוץ מהמזבח, במחשבת פסול [או ע"י אדם פסול. כ"מ בגמרא] – לא פסל, שאינו 'הילוך הצריך'.

כן מפורש בברייתא בדברי רבי אליעזר. ולפרש"י אין חולק עליו בדין זה. ואולם הרמב"ם נקט שחכמים חולקים, ופסק כמותם (פסוה"מ יג, ט). והראב"ד השיגו.

ז. הוליך חוץ למזבח והחזירו למזבח במחשבת פסול; בתחילה רצה רבא לתלות נידון זה במחלוקת חכמים ורבי אליעזר. אבל הסיקו על פי לשון הברייתא שאפילו רבי אליעזר פוסל בזה, שהריזה 'הילוך הצריך'. (ורק לרבי שמעון כשר שסובר אין מחשבת-פסול פוסלת בהולכה מפני שאפשר לבטלה).

ח. הושטת יד להזאת דם החטאת במחשבת פסול; בתחילה תלו שאלה זו במחלוקת רבנן ורבי שמעון במשנתנו, ואולם במערבא (וכן רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע) דחו זאת, כי מחלוקת ר"ש ורבנן אינה אלא בהולכה ממש, אבל בהושטת היד לזרוק – ודאי פסולה. ויש גרסא אחרת: ודאי אינה פסולה (מפני שההושטה נטפלת לזריקה, והוא לא חשב על הזריקה. ואולם אם מחשבתו על הזריקה – ודאי פסל. עפרש"י).

ט. רבי ירמיה שאל מרבי זירא, נקטעה יד המזה לאחר שיצא הדם מידו, ואמר לו: פסול (וזהה... ונתן...). שכל עוד לא הגיע הדם למזבח לא נשלמה ההואה. ומבואר בגמרא שכמו כן מחשבת פסול פוסלת עד הגעת הדם למזבח. (ופשוט שכן הדין בכל זריקת הדם. עתוס').

פרק שני; דפים טו – טז

כו. א. אלו אישים ואופני עבודה פוסלים ומחללים אותה?

ב. אלו מן הפסולים אסורים באכילת קדשים ואלו מותרים; אלו כשרים לשרת בבמת יחיד ואלו פסולים?

א. האישים והאופנים הפוסלים את העבודה משעת קבלת הדם ואילך; זר, אונן [מלבד כהן גדול שמקריב אונן], טבול יום, מחוסר כפורים, מחוסר בגדים, שלא רחץ ידיים ורגלים, ערל, טמא, יושב, עומד על גבי כלים / ע"ג בהמה / ע"ג רגל חברו. וכן בעל מום ושתוי יין מחללים עבודה, כמפורש בתורה. קבל בשמאל – פסל. רבי שמעון מכשיר.

א. כתב הרמב"ם (ביאת מקדש ה, ו) אדם שיש בו מום שאינו פוסל בבהמה, אם עבד – לא חילל, אעפ"י שלוקה.

ב. פרוע ראש, אעפ"י שאם עבד דינו במיתה – אינו מחלל עבודה (סנהדרין כב: ודעת המקשה שם שמחלל. עתוס').